

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz «Kmetovalca» so dovoljeni le tedaj, če se navede vir

Št. 8. V Ljubljani, 30. aprila 1907. Leto XXIV.

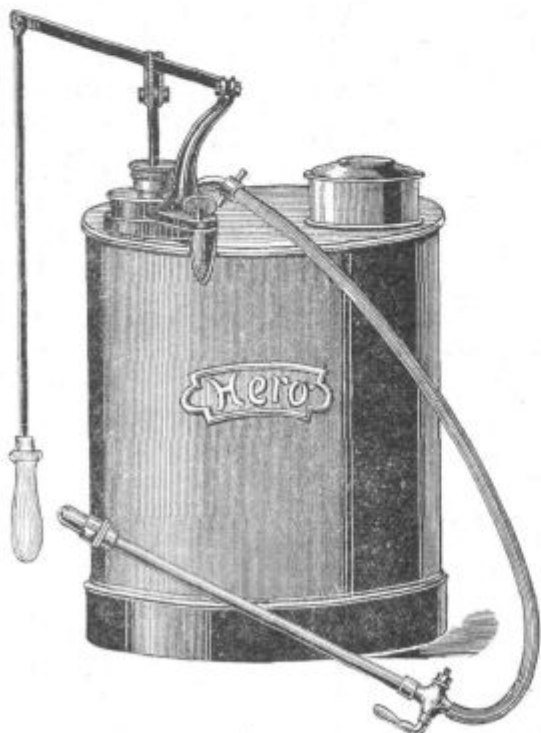
Obseg: Trtne in drevesne škropilnice. — Ivančički špargelj. — Vinogradniki, varujte svoje vinograde proti mrazu. — Roženina pri mladih prasutih. — Kako je ravnati z mladim sadnim drevjem. — Draginja. — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Kmetijske novice — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Trtne in drevesne škropilnice.

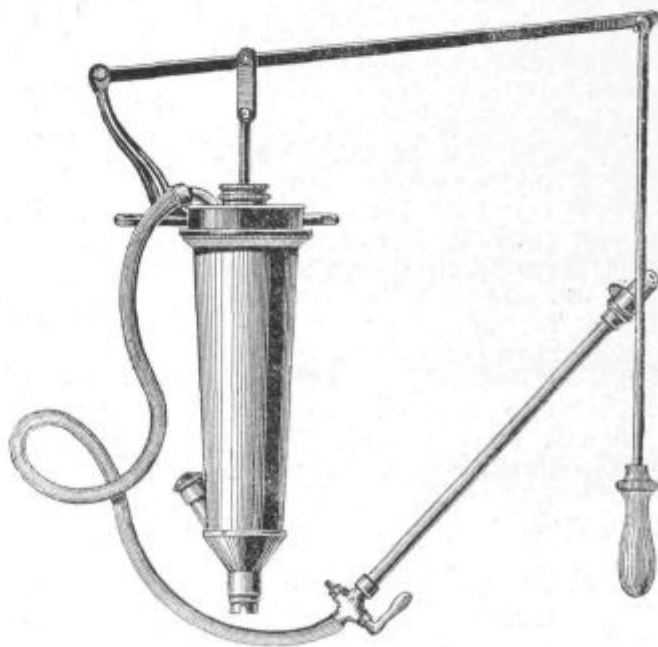
Sadno drevje in trte so že ali bodo kmalu ozele, in komaj se bo pričelo listje dobro razvijati, pa

pravočasno ne prične boja proti tem zavratnim škodljivkam.

V modri galici imamo izborno sredstvo proti gliviškim škodljivkam, zato naj noben vinšček in noben

Podoba 51.

Podoba 52.

ga bodo začele napadati razne gliviške bolezni, ki uničijo kmetovalcu plod njegovega delovanja, če

sadjar ne zamudi spomladi škropiti trt in drevja z zmesjo iz modre galice in apna.

Odkar se vemo boriti proti peronospori in enakim škodljivkam, so izumili vrsto škropilnih naprav (škropilnic), ki jih tvorničarji od leta do leta popolnujejo. Navadne škropilnice za trte so one najboljše, ki so narejene po Vermorelovi sestavi, zato so te splošno razširjene in je njih cena razmeroma nizka. Naša družba oddaja svojim udom navadne škropilnice te sestave z imenom „Korona“ po 20 K komad z zabojem vred.

Ta škropilnica ni napačna, zlasti v razmerju z njeno nizko ceno, vendar ima svoje slabe strani; težko se snaži in se zato kmalu pokonča, oziroma uniči, če kmetovalec z njo ne ravna prav skrbno in je po vsaki porabi skrbno ne osnaži in je ne zavaruje pred razjedanjem. Kdor more, ta kupi močnejšo in trpežnejšo škropilnico. Ena izmed njih se imenuje „Hero“. Podoba 51. kaže to škropilnico, ki se zgoraj goni in se sesalnica dá izsneti. Pod. 52. kaže izsneto sesalnico. Prednosti te škropilnice so: večja trpežnost, močnejše škropljenje ter veliko lažje snaženje; kajti na prav preprost način se dá naglo izsneti sesalnica ter se potem ta kakor vsa škropilnica dasta lahko in dobro osnažiti. Tudi to škropilnico ima naša družba v zalogi ter jo oddaja po 30 K komad z zabojem vred.

Obe ti škropilnici sta v prvi vrsti namenjeni za škropljenje trt ali prtičnega drevja, dočim se z njima ne da škropiti visoko drevje ali izredno visoki trsni latniki. Za škropljenje visokega drevja morajo biti škropilnice, ki visoko neso, a te so navadno precej drage. Pri nas se je na sadnem drevju pričel močno pojavljati skrlup, ki je tudi gliviška bolezen na listju, ki podobno peronospori povzroča odpadanje listja ter vsled tega prepreči razvijanje in zorenje sadja. Tudi skrlup se zatira z mešanico iz modre galice in apna. Naši sadjarji bodo morali pričeti svoje drevje s to mešanico škropiti, če bodo hoteli v krajih, koder se ta bolezen pojavlja, pridelovati kaj prida sadja. Prav gotovo pride čas, ko se bo pri nas tudi sadno drevje splošno škropilo, in takrat bo najbolje združnim potom si omisliti velikih drevesnih škropilnic, ki se bo z njimi dalo sadno drevje prav hitro in dobro poškopiti. Danes bodo pa svoje drevje škropili le umnejši sadjarji, in ti si morajo pač sami kupiti primerne škropilnice, ki niso razmeroma predrage. Take vrste škropilnico „tirolske sestave“ ima naša družba v zalogi ter jo oddaja po 35 K komad. Ta škropilnica nese razmeroma zelo visoko ter je zato porabna tudi za škropljenje visokodebelnega drevja. Pod. 53. kaže drevesno škropilnico „tirolske sestave“. Prav toplo priporočamo škropljenje sadnega drevja povsodi, koder se skrlup pojavlja, ter zlasti priporočamo podružnicam, da morda one prično s poskušnjami, kajti le uspešni zgledi morejo kmetovalce privedi do koristnih novih del.

Ivančički špargelj.

Skoraj po vsej Evropi slovi moravsko mesto Ivančice (nemški Eibenschütz) po svojem izvrstnem šparglju.

Ker je pridelovanje tega okusnega sočivja pri nas še veliko premalo razširjeno in bi se zlasti blizu večjih mest zelo dobro izplačalo, sem se obrnil do glavnega

gojitelja šparglja v Ivančicah, g. Antona Worella, c. kr. dvornega založnika in lekarnarja, s prošnjo, naj mi opiše saditev in pridelovanje šparglja po ivančičkem načinu. Tej prošnji je on takoj in zelo rad ustregel.

Špargelj (*Asparagus officinalis*, slov. beluš, češki chřest) je doma v Portlandu in na škotskem ter bristolskem morskem obrežju. V Ivančice je bil vpeljan pred kakimi 150 leti. Zmerno podnebje in dobra, rodovitna zemlja tej rastlini tukaj posebno dobro ugaja, kajti pridelujejo se cime (poganjki) v teži 280–320 g, enkrat celo v teži 420 g.

Vsako pomlad se razpošilja špargelj, in sicer cime kot sadike, po vsej Avstriji, da, celo na Nemško, Francosko, Rusko, v Švico itd.

Naprava špargljevih leh.

Za špargljeve lehe se poišče prostor v južni, solnčni, proti burji zavarovani legi.

Nizke, mokre ali senčnate lege, zelo mastna ali pa peščena, oziroma gruščasta zemlja ni pripravna za saditev šparglja.

Jeseni se zemlja na 80 cm globoko prerigola in pri tem dobro pognoji s preležanim hlevskim gnojem ali z dobrim mešanecem. Pri tem se kolikor mogoče kamenje vun pobere; najbolje pa je zemljo čez mrežo presejati.

Spomladi se prostor zravnava ter razdeli na 1 m 20 cm široke lehe, med njimi se pa puste po 25 cm široke stezice. Nato se 30 cm od vsakega roba potegne motvoz in v oddaljenosti 80 cm v trikotni zvezi se izkopljejo v obeh vrstah 50 cm globoke in 30 cm široke jamice, kamor se potem posade špargljeve sadike.

Na dno jamice se dene kupček prav dobre črne prsti, na tega se posadi sadika, ki smo jo osnažili morebitnih gnilih koreninic, tako da molé korenine na vse strani, in na to se obsuje sadika z enako dobro zemljo ter se končno, in sicer samo 16 cm globoko, zasuje z ostalo zemljo.

Ostali del jamice ostane v prvem letu odprt. Jeseni se stebela špargljev porežejo in se v jamo potrosi nekoliko bolj slamnatega gnoja, ki se spomladi

drugega leta odstrani in se šele sedaj jamica popolnoma zasuje.

To se godi zaraditega, ker mora biti rastlina vsaj 30 cm globoko vsajena, da se v poznejših letih pri obdelovanju ne poškoduje. Za mlado, šele vsajeno rastlino (v prvem letu) bi bila pa ta globočina prevelika in bi lahko v njej segnala.

Oskrbovanje špargljevih leh.

V prvih dveh letih se ne sme od špargljevih rastlin še nič rezati. Prezgodna poraba je vzrok, da šparglji kmalu oslabe.

V 3. letu se smejo le pri močnih rastlinah, ki so napravile več pogankov, odvzeti 2–3 cime.

Od 4. leta naprej se pa lahko še več reže.

Špargljevi poganjki se, kadar iz zemlje prerijejo, pokrivajo z lončenimi zvonci, lončenimi ali lesenimi cevmi 30 cm dolžine, da ostanejo beli.

Špargelj se reže začetkoma enkrat, pozneje dvakrat na dan. V ta namen se zemlja okoli nekoliko odgrne in z zakrivljenim nožem se pazno odreže cima tako, da

Podoba 53.

se sosedna, še nedorasla, ali pa glavica rastline ne poškoduje. Dlje kakor 6 tednov se ne sme rezati.

Tekom poletja mora biti špargljišče plevla prosto. Solato ali kaj drugega vmes saditi se nikakor ne priporoča, ker to rastlinam škoduje.

Jeseni, kadar stebela rastlin že porumené, se 15 cm nad zemljo odrežejo in se vsa leha pokrije z drobnim hlevskim gnojem. Spomladi prihodnjega leta se bolj dolg gnoj proč pograbi, droban se pa podkoplje. Da se materna rastlina okrepi, jo je dobro poleti v deževnem vremenu zaliti s pregnilo, z vodo stanjšano gnojnico.

Na ta način napravljene in oskrbovane špargljeve lehe trajajo 25—30 let, toda najboljše in najizdatnejša doba je od 5. do 12. leta.

Na istem prostoru se potem ne da več novo špargljišče napraviti; treba je prostor menjati.

Sadike, dvo- in triletne, se dobivajo pri gori imenovanem založniku po 6 do 10 K 100 komadov.

B. Skalický,

c. kr. vinarski nadzornik v Rudolfovem.

Vinogradniki, varujte svoje vinograde proti mrazu!

Letošnja zima je napravila pri nas na trsju mnogo škode. Bati se je pa, da nam pomladanski mraz uniči še to, kar je zdravo ostalo. — Vsakdo vé, kako škoduje vinogradu in sadonosniku pomladanski mraz, in znano je, da je mogoče to škodo v nekih slučajih z izdatnim kajenjem, če se kadi (kuri) v pravem času splošno in istočasno. Opomniti je pa, da je uspešno samo skupno postopanje. V mariborski in ptujski okolici so se vinogradniki že lansko leto združili in so osnovali skupno obrambo proti mrazu. V ta namen so prevzeli nekteri posestniki dolžnost, da bodo natančno opazovali, ali preti mraz, ter da v tem slučaju obvestijo svoje sosede s streljanjem. In enako bi se lahko organizirali povsodi. Bode li mraz ali ne, se lahko določa po solnčnem zahodu iz nalašč zato pripravljenih toplomerov. Te prodaja Jožef Jaborka (Dunaj, IV. Freihaus) in stane eden s poštnino vred 6 K 90 h. — Če toplomer kaže, da se je prihodnje jutro bati mraza, ustrelji opazovalec ob pol osmih zvečer enkrat, če pa kaže, da bo gotovo mraz, ustrelji dvakrat s strelišča, oziroma opazovališča v znamenje, da morajo biti vinogradniki pripravljene za kurjatev, kajenje.

V vsakem slučaju, je li zvečer čuti enega ali dva strela, je treba biti vinogradnikom pripravljenim za kurjatev, oziroma kajenje. — Če se je bati mraza, gledajo opazovalci ponoči večkrat na toplomer, in če kaže eno stopnjo nad ničlo in je videti, da bo živo srebro vedno bolj padalo, ustrelijo trikrat s strelišča. — Trikratni strel je znamenje, da preti mraz in da je takoj potrebno iti kuriti (kaditi). Za kajenje (kurjatev) potrebne stvari je torej že prej treba imeti pripravljene v kupih pod vinogradom in v grabicah ter na potih v njem. Kuriti je najbolje s stvarmi, ki dajo mnogo vlažnega dima. Take stvari so mokro listje, zeleno vejevje, grmovje, rožje, plevel (drač), gnoj i. t. d. Treba je napraviti velike kupe teh stvari, in sicer čim več, tem bolje. Glavna stvar je, da se močno kadi. — Kurili (kadili) naj bi vsi, ki imajo vinograde. Če samo nekteri to store, ne pomaga veliko. Tudi sadonosnike lahko na ta način obvarujemo škode.

Kaditi je treba, dokler ni solnce vzšlo. Če začne med kajenjem močnejše veter pihati ali če se pooblači,

naj se ognji zopet ugasnejo, ker se ni treba več bati mraza in da se kurivo prihrani za prihodnjič.

Če se pooblači nebo, ko se je zvečer enkrat ali dvakrat ustrelilo, ali če začne potem veter pihati, tudi najbrž ne bo mraza; vendar je paziti, ali se ponoči ne ustrelji trikrat v znamenje, da je treba začeti kuriti (kaditi). — Če se ohladi na tri ali več stopenj pod ničlo, kar se pripeti pri nas ob tem času redkokdaj, tudi kajenje ne zabrani, da bi ne zmrznilo v vinogradih. To bodi zato omenjeno, da bi ne mislili, da je kajenje sploh zastoj.

Vinogradniki, združite se torej in osnujte skupno obrambo proti mrazu, in če bo treba, pridno kurite in kadite. — Trud in stroški za to delo so v primeri morebitne škode neznatni.

Jože Zupanc,

deželni vinarski navoditelj v Ptuj.

Roženina pri mladih prasetih.

Za peto številko letošnjega „Kmetovalca“ smo dobili iz Poljanske doline naslednje vprašanje, ki smo ga uvrstili pod štev. 84.: „Pri nas se že kakih pet let pri prasičih pojavlja neka bolezen, ki jo roženino imenujemo. Pri mladih prasičkih namreč prične rasti v kotu očesa trda mreža, ki se mora postriči. To delo je zelo težavno, in prasički, ki to bolezen dobe, postajajo mršavi, se zarivajo v steljo in slednjič poginejo. Zadnji čas se pojavlja ta bolezen tudi na mladih teletih in psih. Kakšna bolezen je to in kako jo je zdraviti? (F. Š. v G.)“

Na to vprašanje smo odgovorili, da nam je opisana bolezen povsem neznana, in ker se nam je važno zdelo, da se zasledi vzrok tej bolezni, smo obljubili ukreniti, da pride kak večak osebno to bolezen proučiti, ki bo zasledoval njen izvir in dal potem potrebne nasvete.

Vsled tega se je obrnila c. kr. kmetijska družba kranjska do deželne vlade s prošnjo, da vladni živinozdravniški oddelek to zadevo preišče. Deželna vlada je radovoljno ugodila družbeni želji ter je poslala c. kr. okrajnega živinozdravnika gosp. Korošca iz Kranja v Poljansko dolino omenjeno zadevo preiskavat.

G. okr. živinozdravnik Korošec je obširno popisal, kar je našel, in c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju je izdalo poseben razglas, ki ga niže doli tudi mi objavimo. Iz večakovega poročila in na podlagi strokovne literature naj najprej naslednje pojasnimo: Človeško kakor živalsko oko se pokrije, kadar človek ali žival zamaži, s trepalnicama, ki se od zgoraj in od spodaj čez oko potegneta. Poleg teh dveh trepalnic je pa še tretja, in sicer v notranjem kotu očesa. Ta tretja trepalnica nima vnanje kože ter je pravzaprav le dvojnata vezna koža. Tretja trepalnica se tudi imenuje mižikalna koža ter ima za podlago, oziroma za utrjenje, trioglat hrustanec, katerega daljši vogel je potisnjen v kot očesa. Mižikalna koža je postala pri človeku krnasta ter je danes pri njem zaslediti le njene ostanke. Tudi pri večini živali je enako, dočim imajo ptiči še zelo veliko tretjo trepalnico, t. j. mižikalno kožo, ki jo morejo potegniti čez oko. Mladič v maternem telesu ima večjo mižikalno kožo, ki se pozneje zmanjša ter je ob porodu že neznatna. Prasič pride na svet z razmerno precejšnjo mižikalno kožo, ki pa pozneje tudi krnasta postane. Očesno jabolko ima znotraj v glavi okoliinokoli, posebno zadaj, toliščobne blazine, in če mlad pujssek iz kakega vzroka ne uspeva, je bolan, potem te toliščobne blazine izginejo, oko je vrto in

mižikalna koža ima priliko bolj vun stopiti, je tedaj bolj vidna, in nevesč prasičerejec meni, da je vzrok hiranju pujska ta mižikalna koža, ter pravi, da ima prasič „roženino“, dočim so hiranju prasiča v resnici vsi drugi vzroki.

Imejmo naslednje pred očmi: Mi Kranjci nismo bili poprej nikdar dobri prasičerejci. Mlade prasiče za pitanje smo dobivali največ s Hrvaškega in z Ogrskega in prav malo smo se doma ukvarjali s prirejo prasičjega zaroda. Pozneje in zlasti zadnji čas se je tudi pri nas razširila reja prasičev, a izkušnje naših prasičerejcev so razmerno še mlade in nedostadne. Vzreja mladih praseta v zatohlih svinjakih, ki nimajo ne svetlobe in ne dobrega zraka, potem popolno pomanjkanje pregibanja mladih prasičev na prostem, koder bi imeli priliko, da se izletajo in žro neobhodno potrebno prst, v zvezi z drugimi napakami je povod neuspevanju mladih praseta, in ker naši prasičerejci tega ne vedo ali nočejo verjeti, pa iščejo vzrokov hiranju mladih praseta drugod, n. pr. v Poljanski dolini in tudi po drugih krajih v „roženini“, ki je popolnoma naravna prikazen, kakor je zgoraj razloženo.

Bajka o „roženini“ je prišla, kakor je posneti iz navedenega poročila okrajnega živinozdravnika, iz sosedne Goriške, kar potrjuje tudi neki dopis, ki smo ga prejeli iz Bohinja in ki ga tudi niže doli objavimo.

„Roženino“ ali mreno na očeh pujskov na katerikoli način odstranjevati je torej največja neumnost, zlasti z nepripravnim in neznačajnim orodjem, kajti vse to je popolnoma nepotrebno. Kdor hoče imeti zdrave pujske, ta naj se ravna po predpisih umne prasičereje. Kako je z mladimi praseta ravnati, da ostanejo zdravi in se dobro razvijajo, je tako lepo poljudno in mikavno popisano v knjigi „Soseda Razumnika prasičja reja“, ki se pri naši družbi dobiva po 1 K s poštinno vred.

Dodatno k tej razpravi priobčimo v naslednjem izredno pametno pismo preprostega kmetovalca g. Ivana Rozmana v Bitnjah v Bohinju. G. Rozman nam je pisal: Bral sem v „Kmetovalcu“ vprašanje glede bolezni pri prasičih, ki se imenuje „roženina“ in ki je tudi pri nas kakih 5 let sem znana. Trditve o roženini so po mojem mnenju navadna vraža, ki so jo semkaj v Bohinj prinesle dekletke s Primorskega, koder je navada malim prasičem postriči mreno v očesnem kotu. Tudi pri nas se čestokrat dogaja, da se mladi prasički povoljno ne razvijajo, to pa le zaradi plemenjenja v sorodstvu, nepravilnega oskrbovanja, neprimerne krme; in ker ljudje svoje krivde ne marajo priznati, jim je vsak izgovor dobro došel, da zakrijejo svojo nespamet in nevednost. Tako je tudi z „roženino“. Prasički ne uspevajo iz omenjenih razlogov, in sodba je precej sklenjena: prasički imajo roženino, in ubogo ščene se mora operirati? Sedaj je pri nas že celo v navadi, da tudi popolnoma zdravim pujskom postrižejo mreno v očesnem kotu, čes da so potem obvarovani pred roženino. — To je moje osebno mnenje in z menoj se strinja tudi več drugih zavednih kmetovalcev, ki v to bolezen ne verujejo. — Za zgled, kako nastanejo podobna napačna mnenja, Vam navedem neko drugo domnevano bolezen iz svoje izkušnje: Lansko leto sem kupil vola v sosedni občini, ki je bil ves mršav, ni maral jesti in mu je mrzela celo dobra klaja. Iz dotične občine sem imel tudi hlapca, in ta je trdil da je vol „štekljat.“ Ta bolezen mi ni bila znana, dal sem si jo od hlapca pojasniti, in on mi je pokazal v gobcu na čeljustih na notranji strani grapavo kožo, podobno majhnim zobcem ali „štekljem“, ki se morajo porezati, če naj govedo zopet rado žre. Ko pa sem hlapcu pokazal tudi pri drugi

govodi enako čeljustno kožo, kakor jo ima že od narave vsa goveja živina, je obmolknil, in dotični vol je bil po preteku dveh mesecev s primerno klajo in z umnim oskrbovanjem popolnoma odzdravljen, ne da bi mu bil kdo „šteklje“ porezal.

V naslednjem objavimo še tozadevni razglas c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju:

Razglas, oziroma poučilo

o bolezni na očesu pri mladih prasičkih, ki jo ljudje imenujejo roženino.

Tuoradni živinozdravnik se je dne 21. t. m. prepričal v Gorenji vasi in Srednji vasi, da ljudje tamkaj postrižejo mladim prasičkom neko mreno, ki se nahaja v notranjem kotu očesa. To delajo zato, ker mislijo, da je ta mrena nekaj boleznega, ki se vedno bolj veča in povzroča pri pujskih bolezen.

To mreno napačno imenujejo roženino. Roženina se imenuje namreč spredaji prozorni del očesa, oziroma očesnega jabolka.

Ta mrena pa, ki jo ljudje strižejo, se nahaja v notranjem kotu očesa in je guba povezne kože, čisto naraven in popolnoma zdrav del očesa, ki se imenuje mrena mežikavka (nemško Nickhaut, latinsko membrana nictitans). Mrena mežikavka se nahaja pri vseh domačih živalih ter ima za podlago hrustanec, ki se imenuje mežikavni hrustanec. Pri zdravih prasičkih je ta mrena mežikavka navadno potegnjena v očesni kot, tako da se malo vidi; le če žival zamiži, jo lahko raztegne do polovice očesa. Če pa žival vsled kake bolezni shujša in izgubi tolščo v očesni jami, zleze oko nazaj v jamico, in takrat se mrena mežikavka potegne bolj čez oko.

Zaradi te popolnoma naravne prikazni pa ljudje mislijo, da ta mrena rase in bolezen povzroča. V resnici pa ta mrena nima z boleznijo čisto nič opraviti, temveč je, kakor rečeno, naraven del očesa. Nespametno je torej to zdravo kožico odrezavati, ker se stem ne le žival muči, ampak še napravi bolna. Živinozdravnik se je namreč prepričal, da rabijo ljudje, ki to delo navadno opravljajo, popolnoma zarjavelo orodje, s katerim lahko zastrupijo (inficirajo) kri ali pa zaneso z njim (ker ga nikoli ne snažijo) kužne bolezni. Če ti ljudje strižejo mreno pri prasičkih, ki so bolni za rdečico, in potem z neoznaženim orodjem pri popolnoma zdravih pujskih mreno porezujejo, gotovo okužijo zdrave prasičke.

Iz povedanega lahko vsakdo izprevidi, da je striženje takozvane roženine, oziroma mrene mežikavke, nespametno in škodljivo.

Dolžnost izobraženega živinorejca bi bila to delo opustiti.

Dati navodila za ozdravljenje bolezni, ki jih ljudje spravljajo v zvezo z roženino, je nemogoče, ker pripisujejo ljudje vsako bolezen mladih prasičkov roženini. Nasvetuje se zaradi tega, če zbolijo prasički, poklicati živinozdravnika, ki potrebno ukrene.

To se tem laže zgodi, ker se nahaja sedaj tudi v Škofji Loki živinozdravnik.

C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju,
dne 26. marca 1907.

Schlosser s. r.

Kako je ravnati z mladim sadnim drevjem.

Le malokteri gospodar uvidi, da je večinoma le napačno in sploh slabo ravnanje v prvih letih po sa-

ditvi krivo, da mlada drevesa slabo uspevajo ter da pozneje ne rode tako, kakor bi si želel. Največje napake se seveda vrše koj pri saditvi, in sicer stem, da se nežna drevesca sade v slabo, mogoče popolnoma izmolzeno celino ali pregloboko. In če so bile korenine presušene in se ob saditvi nič ne zalije, čeprav je zemlja, ki se okoli korenine nameče, vlažna, se taka drevesca navadno posuše, čeprav prično lepo gnati. To prvo življensko moč dobijo nanovo vsajena drevesca iz svojih, v deblu in vejah nahajajočih se rezervnih snovi, a ko te poidejo, ko jih novo nastali poganjski izčrpajo, se drevo nagloma posuši. Le če obenem prično tudi koreninice delovati, če morejo srkati hrano vase, potem se drevo primerno naprej razvija. Vsekako naj se drevesca koj pri saditvi nekoliko zalijejo, da se vleže mokra zemlja med vse korenine.

Nestrpno pa čaka vsak prvega sadu od drevesa, in če mu to slučajno v drugem ali celo v tretjem letu po saditvi ne zarodi, že pride drevesce v nemilost, in nihče se več zanj ne briga. In glej! ravno nerodovitnost drevesca v prvih treh letih je za gospodarja jako dobičkonosna. To pa zaradi tega, ker se s sadjem neobloženo drevesce lepše razvija, se v prvih letih jako okrepi — seveda če ima vse potrebne pogoje za krepak razvoj — in rodi pozneje mnogo več in lepšega sadja.

Zato naj se pri mladih drevesih prvi dve ali tri leta večina cvetov odstrani ter naj se pusti le pri močnejših drevescih nekaj cvetov, da se vidi sad.

Nasprotno se pa pripeti, da nekatera drevesa nočejo nastaviti nič sadu ter prav močno odganjajo in nastavljeni sad, namesto da bi se lepo razvijal, zaostane v razvoju in naposled zgodaj odpade. So sicer take vrste, ki le težko sad nastavijo, a največkrat je pri takih drevesih kriva premočna gnojna zemlja.

V takem slučaju se pomaga, če se drevo meseca maja podolgem nareže, in sicer na deblu in na vejah, t. j. da se prereže koža podolgem do lesa. Stem izgubi drevo precej soka, se bolj debeli ter šibkeje poganja, vsled česar naslednje leto bolj zarodi.

Isto se doseže, če se takemu drevesu presekajo končne korenine v širini krone, torej v oddaljenosti približno $1-1\frac{1}{2}$ m od debla, kar je odvisno od velikosti krone.

Posebno potrebno in priporočljivo je, da se mlada drevesa koj po saditvi zavarujejo proti raznim poškodbam. Vsako novovsajeno drevo mora dobiti močan, trdno v zemljo tik drevesa zabit kol, ki pa naj ne sega čez krono. Nanj se drevo dobro pritrdi s slamo potem, ko se je zemlja že vsedla, t. j. čez 2—3 tedne; do tedaj pa naj bo drevesce le narahlo privezano.

Proti živini, zlasti pa proti zajcu, je taka drevesa z več količki, s trnjem ali z žico ograditi, da jih ne ogulijo, odnosno oglodajo. Proti zajcu se sicer napoveduje splošen boj, a drugo vprašanje je, če se bodo dali zakonodajni činitelji pridobiti za to velevažno postavo.

Fr. Gombáč.

Draginja.

Gospod urednik! Danes Vas zopet nadlegujem s spisom, ki ga, če se Vam zdi primeren, blagovolite sprejeti v „Kmetovalca“. Mislim, da bi bilo umestno, če bi se poleg strokovnih spisov v „Kmetovalcu“ objavil tudi kdaj kak spis iz rok nas poljedelcev, da bi tako imeli priložnost, svoje težnje potožiti širnemu svetu.

„Kmetovalec“ ni političen list, marveč le glasilo c. kr. kmetijske družbe, ki obstoji večinoma iz kmečkih

posestnikov; torej lahko rečemo, da je „Kmetovalec“ naš list, naša lastnina, takorekoč naš svetilnik v prospah in v povzdigo kmetijstva.

Naj nam bo torej dovoljeno, da tudi manjši posestniki smemo porabiti kakšen predalček tega tako priljubljenega lista za objavo svojih ne baš veselih razmer ter tako podati strokovnjakom nekako podlago njihovim spisom, da jim bo bolj jasno, o čem naj razpravljajo.

Dandanes ima največjo vlogo pri razgovorih različnih stanov — draginja.

Bodisi, da se pelješ po železnici, ali se podaš v mesto, ali v gostilnah, povsodi se kdo oglasi o draginji. Ker sem že tudi jaz večkrat naletel na take razgovore in ker se je obenem očitalo, da mi kmetje nič ne občutimo te nadloge in, kar je še več, da smo mi večinoma vsega krivi, sem si namenil danes to stvar nekoliko pojasniti in obenem dokazati, da mi kmetje bridkeje občutimo draginjo kakor pa meščani.

Gotovo sem zadel v sršenovo gnezdo pri meščanih, a nič ne dé, saj pravi pregovor: „Da se resnica prav spozna, je treba čuti oba zvona.“

V čem pa obstoji ta draginja pri meščanih? Največje tarnanje je gledé živil. Resnica je, da se je meso zelo podražilo, a druge stvari so poceni. Po isti ceni, kakor se že deset let najboljša pšenična moka prodaja, smo kmetovalci prodajali pšenico. Sedaj ima to žito tako nizko ceno, da se kranjskim kmetovalcem ne izplača sejati; tekrovati morejo edino veliki posestniki v rodovitni Ogrski, ki večinoma le s parnimi stroji kmetijska dela opravljajo.

Moka je torej dokaj poceni; po 30 vinarjev se dobiva že prav lepa pšenična moka. Krompirja se dobi mernik za 1 K 20 h. Ali je to visoka cena? Solate se dobi v poletnem času za 40—50 h celo košaro. Fižol tudi ni drag. Koliko krika je, če stane jajce 6—8 h, in to od prekupcev, dočim dobi kmet komaj 4 h povprečno za jajce. Kokoš ne znese rešeto jajec na dan, ampak, kadar je najboljše volje — samo eno.

Vprašam, ali je vredno krmiti kokoš za bore 4 h? Vzemimo mleko. Prodaja se po 16 h liter. Ali je mari predrago? Jesih stane približno ravno toliko, a ni drugega kakor umetno okisana voda, dočim se mora krava dobro krmiti dan na dan, če hoče kmet, da bi imel kaj mleka oddati.

Seveda. meso je res najdražje, a vendar ni tako strašna razlika v ceni. Če se vzame kakih 6 let nazaj, se je podražilo za 24—36 h *kg*. Tako neznosno vendar ni, kakor se povdarja.

Splošno razmerje: moka je skoraj cenejša, krompir nič dražji, jajca ista cena, fižol, mleko stara cena, edino meso in mast sta dražja. Mislim, da ni nič pretirano.

Kaj pa naša draginja?

Dokazati hočem, da je veliko bridkejša za nas, kakor pa je v resnici pri meščanih.

Če se vino podraži, se ga nekoliko manj izpije; če se smodke podraže, se jih par manj pokadi, in tako se lepo naravna brez posebnega napora. Pri nas kmetovalcih ni tako.

Železo se je podražilo za 20 %, usnje za 50 %, galica za 100 %, delavci tudi za 100 %, in to so neobhodno potrebna sredstva za obstoj kmetijskega življenja, ki se ne dajo nadomestiti in tudi ne okrajšati.

Nekoč mi je rekel neki ošaben gospodič, ko smo se razgovarjali o naših razmerah: Kaj kmet; eno motiko in en kramp kupi, pa ima zadosti, do smrti; en voz zadostuje za dva rodova; kupi si čevlje iz debelega kravjega usnja in potem krevsa lahko leta in leta, nas

meščane pa odira s svojimi pridelki, da je joj. — Pri teh besedah me je bila obšla nekaka nejevolja, nakar sem dotičnemu gospodu odgovoril, da ima tudi on lahko en svinčnik do smrti, če prej ne umrje, preden svinčnik izrabi. — Ali mari ne potrebuje kmet štirikrat toliko čevljev kakor meščan, ko mora v vsakem vremenu biti na prostem? Otroci pa morajo v več krajih po 1—2 uri hoda daleč v šolo hoditi, in to dan na dan, dočim meščani le v lepem vremenu po ravnem tlaku korajo, njih otroci pa imajo šolo doma. Mar ni to velika razlika? Vrhutega je tudi one vrste usnje, ki ga kmetje kupujejo, veliko slabše; trgovci sicer trdijo, da usnje vodo drži, čemur jaz ne oporekam; če je le voda v posodi na usnje postavljena, potem jo gotovo drži. — Železine tudi veliko potrebujemo; ne le samo eno motiko in en kramp, ampak več motik in več krampov, potem za vozove, coklje, pluge, brane itd.; vse to se mora nabaviti. — Kaj pa galica za škropljenje trsja? Pred približno 17 leti se je dobivala po 36 h kg; letos stane že 80 h in vrhutega priporočajo strokovnjaki, da moramo 4—5 krat škropiti, dočim smo prva leta samo 2 krat škropili, in zadostovalo je. Ali mari ni to jako občutna draginja za kmeta? — Še nekaj. Meščani, oziroma uradniki, se skoraj vsako leto oglasijo za draginjsko doklado, kar tudi dosežejo; mi kmetje še ne sanjamo o tem. Radoveden sem, kaj bi se nam reklo, če bi prosili za kak priboljšek. — Končno nastane vprašanje, kaj bi nam bilo začeti, če bi še živina ne imela visoke cene, da bi n. pr. cena padla na ono nižino, kakor je bila pred šestimi leti? Uničeni bi bili popolnoma, je legak odgovor na to. Če bi bile meje sosednih držav za uvoz v našo odprte, potem bi morali popolnoma propasti, in kar je še huje, zatrosila bi se gotovo živinska bolezen v naše kraje, kar se je že večkrat zgodilo. — Edini dohodek imamo kmetovalci od živine tudi na Dolenjskem; kajti slabe vinske letine, ogromni stroški za vzdrževanje vinogradov, pomanjkanje delavcev je tako skrčilo dohodke, da se komaj še izplača obdelovanje.

Drugega ne ostane sedaj, kakor da se vsak po svojem stanu požuri za obstanek; na draginjo pa skušajmo počasi pozabiti, ker vse tarnanje nič ne pomaga.

Upam, da bodo meščani prizanesli moji opazki ter priznali, da smo kmetovalci gledé draginje huje prizadeti kakor so drugi stanovi. J. Miklavčič.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 127. Pred kratkim sem kupil kobilu, ki sem z njo sicer zadovoljen, vendar se ta konj nikdar ne vleže, zato prosim pouka, ali se da temu odpomoči in če konju ne preti kaka nevarnost, ker se nikdar ne vleže? (A. Č. v Št. J.)

Odgovor: Konj si le tedaj more popolnoma odpočiti, če se more v mirnem hlevu pripravno na mehka tla vleči. Nekteri konji se nikdar ne uležajo, temveč počivajo in spe vedno le stoje. Taki konji imajo navadno kakšne bolezni v prsih, ki pri ležanju otežujejo dihanje, ali pa bolehaajo za vnetjem hrbtenice, za zraščanjem vretencev v ledjih, za boleznimi v ledjih ali za odrevenenjem mišic in sklepov v zadnjem delu ter iz skušnje vedo, da jim vstajanje povzroči velike bolečine ali da sploh s svojo močjo ne morejo več vstati. V takih slučajih je edina pomoč konja semtertja umetno na tla položiti, ga pustiti, da se izpočije, ter mu potem pomagati vstati. Včasih se konj tudi zato ne vleže, ker ima preozko stajo in se boji, da bi se ne udaril. Priporočamo Vam po-

klicati veččega živinozdravnika, ki konja preišče in Vam potem pove, kaj je ukreniti.

Vprašanje 128. Ko sem neko tele odstavil, je dobilo hudo in dolgotrajno drisko, ki je sedaj prešla, a kadar se tele sedaj mleka napije, četudi počasi, se mu vendar vamp tako napne, da se zdi, kakor bi mu moral počiti. Kaj je temu vzrok in kako teletu odpravim te vetrove? (J. M. v S.)

Odgovor: Teletova driska je bila posledica vnetja želodca, ki še sedaj ni v redu, vsled česar ne more mleka pravilno prebavljati, zato se v želodcu nabirajo plini, ki ne morejo iz gotovega vzroka skoz čreva vun, in ta vzrok bo tudi v zvezi s prejšnjo boleznijo. Ker je tele tako odstavljeno, ne dajajte mu sploh več mleka, temveč mu pokladajte mlačno oblodo iz otrobov, še bolje iz ječmenove moke, in dajajte mu prav dobro in mehko seno. Če to ne bo pomagalo, potem je sploh najbolje dati tele mesarju. Sicer Vam pa more dati pravi pouk edino le živinozdravnik, ki tele preišče in dožene pravi vzrok te bolezni.

Vprašanje 129. V mlinu mi ostaja od zmlete ajde dokaj črnih luščin, t. j. odpadkov, ki jih kot neuporabne mečem na goji. Ali bi bilo umestno, ajdove odpadke iz mlina pokladati živini med rezanico, kakšno redilno vrednost imajo ti odpadki, ali so živini škodljivi in ali naj se pokladajo suhi ali mokri? (A. J. na V.)

Odgovor: Ajdovi odpadki v mlinu so menda ajdovi otrobi, in ker ob mletvi ajde odletijo temne luščine v velikih kosih, zato so ti otrobi drugačni kakor drugi in se med otrobe niti ne štejejo. Vsako zrnje, bodisi ajdovo ali drugega žita, ima na vnanji strani pod luščino največ beljakovin, ki so najmočnejše redilne snovi. Ajdovi otrobi imajo v sebi dobrih 16% beljakovin in so torej prav dobro močno krmilo, saj imajo pšenični otrobi le kakih 15% beljakovin. Ajdove otrobe morete torej z najboljšim pridom pokladati govedi, zlasti prasičem. Krma boji po možnosti suha, kajti le suho krmo te živali dobro prežvečijo in oslinijo. Rezanica in otrobi naj se za potrebo le toliko z vodo poškrope, da jih živali ne morejo razphtati.

Vprašanje 130. Krava je storila dvojčka, in ker ima sama za oba premalo mleka, prosim nasveta, s čim naj nadomestim mladičema nezadostno materno hrano? (I. T. v B.)

Odgovor: Edino nadomestilo za nezadostno materno mleko pri novorejenem teletu je mleko druge krave. Najbolje bi bilo dvojčka takoj odstaviti ter jih napajati s pomočjo napajalnika z mlekom, ki se lahko vzame od ktere koli krave. Pri tem je seveda paziti na največjo snago, na red in na zdravo mleko primerne toplote. Toplina mleka boji približno vedno ista, kakor jo ima mleko, ko se sveže namolze.

Vprašanje 131. Pred petnajstimi leti sem naredil v sobi nova lesena tla in sem takrat tudi položil nove jelove grede. Ta tla so mi popolnoma segnala, zato prosim sveta, kako naj ravnam, da bodo nova tla trpežnejša. Pod sobo je shramba za krompir, repo, peso itd. (T. V. v R.)

Odgovor: Če imate spodaj pod sobnimi tlemi shrambo za korenjstvo, potem je čisto naravno, da vlaga, ki izpuhteva, slabo vpliva na les, ki zaradi tega hitreje trohni, oziroma gnije. Skrbite za pridno prezračevanje shrambe pod sobo, naredite strop nad shrambo, vsled česar ne bo mogla vlaga do lesa, in ves les, ki ga vložite v strop shrambe, ki je torej obenem za sobna tla, dobro napojite s pravim Avenarijevim karbolinejem. Vse druge cene vrste karbolineja niso popolnoma zanič. Najbolje bi seveda bilo shrambo pod sobo obokati in grede tal zasuti s popolnoma suhim gramozom.

Vprašanje 132. Imam leseno ameriško ledenico ter bi les rad naredil trpežnejši. S karbolinejem ne maram zunaj

ledenice mazati, ker jo naredi pretemno in jo zato solnce močnejše segreva. Bela oljnata barva mi je predraga in apneni belež bi se od lesa gotovo hitro odlučil, zato vprašam, ali je kak drug način, leseno ledenico ceno belo namazati? (M. Ž. v M.)

Odgovor: Če hočete ledenico belo pleskati, in sicer ceno, ne da bi rabili oljnato barvo, tedaj ostane edino le beljenje z apnom. Da pa apneni belež drži in se ne lušči, mu pridenite sladkega posnetega mleka in nekoliko galuna ali sode. Apneni belež, z mlekom narejen, se seveda jako počasi suši, in sicer tem počasneje, čim več se mleka doda. Tak belež dela les trpežnejši in se tudi tako kmalu in močno ne lušči. Luščenje na solčni strani popolnoma preprečiti pa na lesu z navadnimi rečmi ni mogoče, saj se tudi oljnata barva vsled solčnega žiga sčasoma prične luščiti.

Vprašanje 133. Ali se sme sedaj rastoča živa meja poleg državne ceste posekati in namesto nje narediti druga ograja iz bodeče ali vsaj iz gladke žice? (I. V. v M. P.)

Odgovor: Živo mejo pač smete posekati, a novo, bodisi kakršno koli, smete narediti le v razdalji štirih metrov od skrajnega roba cestnega jarka. Tako zapoveduje cestni policijski red za državne ceste na Kranjskem, vendar se dovolijo izjeme. Obrnite se do okrajnega glavarstva s prošnjo za dovoljenje, da smete zgraditi novo žično ograjo namesto sedanjega živega plota, in če ni posebnega vzroka, se Vaši prošnji ugodi proti temu, da se zavežete v slučaju potrebe novo ograjo takoj odstraniti.

Vprašanje 134. Kakšno gnojenje je najbolj uspešno za mlado sadno drevje, ki je presajeno iz drevesnice na pust travnik? (I. V. v M. P.)

Odgovor: Pri mladem drevju je v prvi vrsti skrbeti za čvrsto rast in tvorjenje trdega lesa. V to svrhu potrebuje drevo dušičnatih in kalijevih redilnih snovi. Zalivanje takega drevja pozno jeseni ob deževnem vremenu ali na sneg z gnojnico, ki ji je dodati kalijeve soli ali kajnita, je prav izborno gnojenje. S takim gnojenjem se ruša na travniku ne razkopava. Če naj pa mlado drevje dobro uspeva, se mora zemlja okoli njega obdelovati, t. j. prekopavati, da pride zrak do korenin. Če je zemlja okoli debela na ta način obdelovana, potem se more jeseni ali pozimi pognojiti tudi s hlevskim gnojem, ki se seveda podkoplje. Tudi hlevskemu gnoju je dobro pridejati kakega kalijevega gnojila, n. pr. pepela, kalijeve soli ali kajnita. Pozneje, ko ima drevo roditi, je potrebno dodajati tudi kakega fosforovega gnojila, ker to vpliva na razvoj cvetja in sadja.

Vprašanje 135. Kako je gnojiti krompirju s Tomasovo žlindro in s kajnitom, ali naj se podorje ali povrhu potrese? (I. V. v M. P.)

Odgovor: Umetna gnojila h krompirju je tako rabiti, da se dobro z zemljo pomešajo, kar zlasti velja za Tomasovo žlindro, in torej štipanje po vrhu ni primerno. Krompirju spomladi nikakor ne smete gnojiti s kajnitom, ki ima v sebi snovi, ki so tej raslini škodljive. Kajnit se mora že jeseni na dotično njivo potresti, ali je pa spomladi namesto njega vzeti kalijevo sol. Tudi namesto Tomasove žlindre Vam spomladi veliko bolj priporočamo superfosfat.

Vprašanje 136. Na moj svet vedno zahajajo sosedovi prasiči in kokoši ter mi povzročajo znatno škodo. Sosed se navzlic mojim opominom nič ne meni in ne zabrani škode. **Kako naj postopam, da zabranim škodo po sosedovih živalih?** (J. V. v M. P.)

Odgovor: Če vaš sosed noče izlepa zabraniti škode po svoji živini, potem Vam ne preostaja drugega, kakor proti nji tako nastopiti, da bo sam občutno prizadet. V to svrhu imate oravico glasom § 1321. drž. zak. in glasom deželnega zakona o bramb. poljščine sosedove živali, ki jih zalotite na svojem posestvu, zarubiti ter potem od sosedu

zahtevati povračilo škode in stroške za preskrbovanje zarubljenih živali. V osmih dneh mora biti zadeva končana, če ne, je dati zarubljeno živino nazaj ter je škodo in stroške iztožiti.

Vprašanje 137. Ali gre jablane saditi na plitvo zemljo, ki je pod njo skala? Jaz namreč mislim izkopati globoke jame in noter navoziti dobre prsti, zato vprašam, kako globoke in široke naj skopljem jame za sadno drevje v taki zemlji? (M. Š. v B.)

Odgovor: Če se izkopljejo zadosti globoke in široke jame ter zaspo z dobro prstjo, potem je pač mogoče na plitvi zemlji, ki ima skalnato spodnjo plast, vzgajati sadno drevje, ki bo toliko časa uspevalo, dokler korenine ne zadenejo ob neploden svet. Korenine sadnega drevja ne gredo posebno globoko in bi zastajala globočina enega metra, vendar bi v taki jami zastajala mokrota, ki ovira uspevanje drevja. Na širokost pa jablane daleč segajo s svojimi koreninami, in če bi naredili jamo kaka 2 metra v premeru, bi navzlic temu drevje ne raslo posebno dolgo. Naše mnenje je, da popisani svet ni prikladen za sadjarstvo in bi stroški primerne saditve ne bili v razmerju z uspehom. Če naj sadno drevje uspeva, mora imeti tudi primerne razmere, in nikakor ni resničen tisti nazor, ki trdi, da je vsak prazen prostor dober za sadno drevje.

Vprašanje 138. Ali sme gospodarski odsek, ne da bi vprašal upravičence, dati lov v zakup brez javne dražbe, oziroma zakup podaljšati za 5 let? Pred petimi leti je namreč dal pri nas gospodarski odsek pod roko lov za dobo desetih let v zakup, ne da bi koga vprašal, in sicer za tako nizko ceno, da bi od kakega drugega zakupnika prav gotovo dobili dvakrat do trikrat toliko. (I. B. v S.)

Odgovor: Gospodarski odsek sploh nima pravice lova v zakup dajati. Gospodarski odsek ima izključno nalogo oskrbovati zasebno premoženje posameznih katastralnih občin in se nima mešati v občinske zadeve, kamor spada tudi lov. Lov se sme dati v zakup le od vse politične občine, in ne posebej od posameznih katastralnih občin, ki jih včasih več skupaj tvori politično občino. — Lov se daje v njem potem javne dražbe, in sicer navadno na sodišču okrajnega glavarstva. Izjemno, in če zakupna pogodba odgovarja veljavnim predpisom, more okrajno glavarstvo obstoječi lovski zakup podaljšati za dobo petih let v soglasju s prizadeto politično občino, t. j. z občinskim odborom, ne pa z gospodarskim odsekom. Glede podaljšanja zakupne pogodbe je merodajna razsodba upravnega sodišča z dné 12. decembra 1883, številu 2759., ki naslednje obsega: Podaljšanje lovske zakupne pogodbe okrajno glavarstvo ne more zapovedati, ono more le potrditi kako tozadevno pogodbo med občino in zakupnikom lova. Da sme občina brez javne dražbe podaljšati zakup lova, ni njena pravica, temveč je le pooblaščen, da sme narediti izjemo od predpisane javne dražbe. To pooblaščenje pa okrajno glavarstvo lahko potrdi ali tudi ne. Nikakor pa občini okrajno glavarstvo ne more vele, da bi morala proti svoji volji podaljšati zakupno pogodbo brez javne dražbe.

Vprašanje 139. V ameriški trsni podlogi „portalis“ živi neki škodljivec, ki mi je v vinogradu uničil že 13 trt. Ličinka tega škodljivca živi v lesu, tamkaj gloda, in trta vsahne, da se dá kar z roko izrjavati. Poslal sem Vam del tako poškodovane trte in nekaj ličink. Kteri škodljivec je to in kako ga je zatirati? (J. R. v Št. V.)

Odgovor: Poslani kos trte in ličinke smo poslali na Dunaj c. kr. kmetijsko-bakterijološki postaji za varstvo rastlinstva, in od tamkaj so nam sporočili, da je škodljivec broščec, čigar slovensko ime nam ni znano, a se nemški imenuje „Prachtkäfer“, latinski pa „Buprestide“. Ličinke tega hrošča so se večkrat opazile kot trsne škodljivke. Ru-

vanje, oziroma porezovanje napadenih trtnih delov ter njih sežiganje je edino sredstvo proti temu škodljivcu.

Kaj delajo naše podružnice.

Čl. načelnništva podružnic nujno prosimo za redna in kratka poročila o svojem delovanju, ki bodo njim v čast in tovarišicam v spodbudo!

Podružnica v Tuhinjski dolini.

Na dan 19. marca 1907, t. j. na sv. Jožefa praznik popoldne ob treh se je vršil občni zbor v šolskem poslopju zgornjetuhinjske šole. Na sporedu smo imeli več važnih, podružnice se tikajočih zadev. Preračunili in zaključili so se stari računi in se je stem pokazalo imetje naše podružnice. Glasno so se prebrala imena dvanajsterih novih udov, ki so letos pristopili k naši podružnici. Sklenili smo iz drevesnice razdeliti starim udom po 6 in novim po 4 drevesca, nekoliko drevesec se bo razprodalo v namen, da se popravi podružnično denarno stanje. Podružnica oskrbi tudi dva plemenska prasička, ki pri nas res primanjkujejo. Dalje smo imeli več gospodarskih vprašanj, tudi § 31. iz pravil c. kr. kmetijske družbe kranjske se je prebral ter se je šestí odstavek posebno utemeljeval, ki je pri nas, žal, posebno rad zanemarjan.

Podružnica v Vel. Laščah.

Naša podružnica je po preteku več let vendar zopet enkrat pokazala, da ima še življenje v sebi. Sicer je pa treba pripomniti, da je bilo spanje le navidezno. Kajti gosp. načelnik je vestno in natančno vodil ves čas podružnične posle in opravljal tekoča dela. Tudi je v zadnjih letih parkrat sklical občni zbor, a prišel ni skoraj nihče.

14. aprila t. l. sklicani občni zbor, je bil vendar sklepčen. Došlo je 16 udov.

Načelnik g. Fr. Grebenc je navzoče pozdravil ter nato poročal o poslovanju in denarnem stanju podružnice. Ustanovljena 17. febr. 1895. l. je izprva po pregovoru „vsak začetek je težak“ morala razne ovire premagati, a se je polagoma okrepila, zlasti s podporami, naklonjenimi ji od glavne družbe, kranjske hranilnice ter posojilnice v Ribnici. Danes je skoraj lahko ponosna na svoje stanje. Saj ima precej strojev v lasti brez dolgov (žitočistilnik, mlin in stiskalnice za sadje, požiralnikovo cev i. t. d.) ter poleg tega še 206 K gotovine, in to kljub temu, da se vsako leto vsa udnina pošlje glavni družbi v Ljubljano. Dohodke dobiva le od strojev, ki jih proti svoječasno določeni odškodnini daje v porabo udom in neudom.

Udov ima z dvema danes pristopivšima (Iv. Škender in F. Ivanc, oba iz Vel. Lašč) 40 domačih ter 14 iz Dobropolj, kjer se je podružnica menda razdružila.

Poročilo se je brez ugovora sprejelo ter so se računi, izkazajoči natančno vse dohodke in stroške, odobrili.

V novi odbor so bili izvoljeni gg. Fr. Grebenc za načelnika, F. Štefančič, šol. vodja, za tajnika in blagajnika, za odbornike pa posestniki: Fr. Glavan in Iv. Hočevar iz Vel. Lašč, Jan Dolšina z Brankovega, St. Podboj z Adamovega in A. Žužek iz Gor. Retij.

Pri točki „razgovor o bodočem delovanju in nasveti“ so se poleg nekterih v notranje zadeve merečih predlogov sprejeli še tile:

1. Novovoljenemu odboru se naroča, da tekom leta pridobi vsaj 2 strokovnjaka od kmetijske družbe, ki naj prideta predavat o katerikoli stroki.

2. Občni zbor izreka željo, da bi se na prvem shodu, ki bodi 26. maja t. l., govorilo o pomenu in porabi umetnih gnojil.

3. Odbor stopi z glavno družbo v dogovor zaradi nakupa bika plemenjaka. Prej pa skušaj pridobiti kmetevalca, ki bi bil voljan bika prevzeti v oskrbo pod dogovorjenimi pogoji. Dal Bog, da bi živahni zbor in bodoča strokovna predavanja zanetila večji ogenj zanimanja v srcih naših razumnih in podjetnih mož.

Podružnica v Št. Vidu nad Ljubljano.

IV. kmetijski sestanek je priredila naša podružnica 17. marca. Deželni komisar za vinstvo in sadjarstvo gosp. Gombáč je prav poljudno razlagal drevesne bolezni in je svetoval, kako jih je zabraniti, oziroma zdraviti. Priporočal je, da se koj izpočetka temeljito zavirajo, da se sploh ne morejo razviti, ker bi sicer povzročale občutno škodo na drevju. V prvi vrsti je treba seveda pravilno saditi zdravo drevje in ga skrbno snažiti, kadarkoli se pokaže potreba, gotovo pa jeseni in spomladi. Pozdravljaj je dejstvo, da imamo v občini že dobro urejeno in pravilno oskrbovano drevesnico g. Pipana v Vižmarjih, ki bo ugajala glede zdravega drevja in pravih vrst. Poslušalci so hvaležno sprejeli nasvete gosp. predavatelja in še marsiktero rekl v prijateljskemu razgovoru, posebno glede — zajca, ki uničuje delo pridnih rok. Na V. kmetijskem sestanku bo pogovor o prvi pomoči pri živinskih boleznih, porodih i. t. d.

Kmetijske novice.

Nakup in oddaja plemenskih kobil. Konjerejski edsek namerava nakupiti več vročekrvnih in mrzlokrvnih 3 — 6 letnih plemenskih kobil (arabskega in angleškega, oziroma pingavskeda plemena) za nakupno ceno 700 — 1000 kron ter jih dobrim in zanesljivim konjerejcem prepustiti za približno ceno 400—700 K, če se zavežejo prevzeto kobilo 6 let za pleme imeti. Nadaljni pogoj je, da se sme dotična kobila pred šestimi leti le z dovoljenjem konjerejskega odseka, toda le zopet konjerejcu na Kranjskem prodati. Konjerejci, ki žele eno ali več takih kobil prevzeti, naj najkasneje do 1. junija t. l. to konjerejskemu odseku v Ljubljani naznanijo ter obenem navedo, kterelega plemena kobilu žele in katero vsoto bi približno za kobilu dali.

Veliki vinski semenj v Krškem. Dočim je bila vinska kupčija preteklo jesen jako živahna, zlasti v krškem okraju, je pozimi popolnoma ponehala in se še sedaj ne more razviti. Sicer je veliko vina že razprodanega, vendar ga je v nekterih občinah krškega in novomeškega okraja kakor tudi v sosednjih štajerskih občinah še dosti dobiti, in sicer ne samo pri boljših, marveč tudi pri malih kmetih. Pozimi so se vina lepo udelala in učistila, in zato je sedaj najugodnejši čas, da se jih vinogradnik iznebi, ker drugače bo moral vsa vina pretakati, da se mu poleti ne izpridijo.

Ker se gostilničarji in vinski trgovci navadno maja z novim vinom zalagajo, se priredi maja meseca, in sicer v nedeljo, dné 5. maja, ob desetih dopoldne velik javen vinski semenj na Gregoričevem vrtu v Krškem

Kdor ima le kaj dobrega vina naprodaj, naj ne zamudi te ugodne prilike, ker mu sicer vino celo do jeseni v kleti ostane, če ga sedaj ne proda. Ob tej priliki bo razgovor o morebitni ustanovitvi velikega zadružnega podjetja v Krškem v svrhu boljsega razpečevanja domačega pridelka, zlasti manjših posestnikov, v tuje kraje. Zato je želeli, da pridejo na ta semenj ne samo oni posestniki iz krškega in novomeškega okraja, ki imajo vina naprodaj, marveč tudi taki, ki so že prodali, pa tudi gostilničarji, da vsak izreče svoje mnenje o tej nameri. Vinogradniki, ki so svoj pridelek že prodali, se pa lahko dogovore s kupci za prodajo prihodnjega pridelka.

Omeniti moramo še, da gre en zjutrajni vlak z Zidanega mosta proti Zagrebu ob 8:35 ter dospe ob $\frac{3}{4}$ 10 v Krško. Iz Krškega pa gre popoldanski vlak ob 3:10 ter ima v Zidanem mostu takoj zvezo z brzovlakom, ki pride ob pol 6 popoldne v Ljubljano. Tako lahko Gorenjci in Ljubljčanje vse v enem dnevu opravijo, ne da bi jim bilo treba kje prenočevati.

Gnila zalega pri čebelah. V nemške čebelarске liste je zašla vest, da se gnila zalega pri čebelah zatroša z uvažanjem kranjskih čebel. Ta vest lahko našemu čebelarstvu silno škoduje, ker ima največji dobiček od prodaje in izvoza živih čebel. Slovensko osrednje čebelarstvo je sicer storilo svoje korake, da se ta vest kakor neutemeljena preklicje, vendar je našim čebelarjem strogo paziti, da z nemarnim delovanjem v resnici ne izpodkopljuje ugleda naši sloveči čebeli. Čebelarji naj vendar že verujejo, da gniloba povzroča kužnina, ki se le z najstrožjim razkuženjem dá zatreti. Okuženi panj je uničiti, vse orodje, ki je prišlo z bolnim satovjem v zvezo, zlasti nože, je skrbno razkužiti, kajti le tako se da ustaviti ta nevarna kužna bolezen. Samoobsebi umevno se je za krmljenje posluževati izključno le medu, ki je zan-sljivo zdrav. Veliko škodo nam delajo tisti trgovci s čebelami, ki nimajo pojma o čebelarstvu ter se jim gre samo zato, da naredo hipno dobro kupčijo, četudi ne na pošten način. Umen čebelar naj s takimi trgovci nima ničesar opraviti, ker kvarijo le cene čebelam, ter naj prodaja svoje čebele le poštenim trgovcem, ki so obenem tudi smi umni čebelarji.

Zakon o trgovini z vinom in moštom, ki ima namen preprečiti prodajo umetnih in ponarejenih vin, je 12. t. m. dobil najvišje potrjenje. C. kr. kmetijsko ministrstvo pripravlja izvršilne naredbe k temu zakonu, in ko bodo te gotove, stopi zakon v veljavo. V primernem času priobčimo vsebino tega zakona, ki je izredno važna za vse vinogradnike.

Nagrade za pogozdovanje: Vsled sklepa XIX. javnega shoda dne 7. julija 1896 se razpisuje 10 premij po 20 ali po 40 K za uspešno pogozdovanje goličav kmečkenga posestva pod naslednjimi pogoji: 1. Pogozdovanje mora biti leta 1905. ali 1906. izvršeno ter mora pogozditev obsegati najmanj 0.56 ha = 1 oral. 2. Vrsto lesa in sadik si lahko posestnik izbere po svoji volji, samo morajo biti sadike za krajevne razmere ugodne; nikakar pa ne sme daljava med sadikami več kot 1.50 m obsegati. Posestniki, ki hočejo za premije prositi, morajo svoje prošnje najdalje do konca junija t. l. pri kranjsko-primorskem gozdarskem društvu v Ljubljani vložiti ter v njih navesti politični okraj, davčno občino, števila parcel in približne ploskovne mere pogozdenega zemljišča. Pogozdovanje prosilcev se bo pregledovalo in presodilo jeseni 1907. l., morda nastali pomankljaji pri pogozditvi se lahko spomladi omenjenega leta popravijo. Premije priznava in prisoja predsedništvo omenjenega društva, ki bo dovoljevalo premije, ali pa v gotovih slučajih tudi samo priznalna in pohvalna pisma razdeljevalo.

Tečaj za pridelovanje krme. Dne 27. in 28. maja t. l. bo na kmetijski šoli na Grmu dvodneven tečaj o pridelovanju krme. Pouk bo brezplačen ter se ga lahko vsak kranjski kmetovalec udeleži. Udeleženci naj se zglase do 15. maja pri šolskem vodstvu. Podpore za pot se ne bodo dajale ter mora vsak udeležnik tudi za hrano in za stanovanje sam skrbeti. Program tega tečaja je naslednji: Dne 27. maja. Dopoldne od 8 do 11: Setev detelje in trave na njivah za dvo- in večletno košnjo. Vrednost raznih detelj in trav za tako setev. Sestava pripravnih zmesi za dvoletno in za večletno košnjo. Dobava in nakup potrebnega deteljnega in travnega semena. Praktično razkazovanje raznih deteljnih in travnih semen in razdelitev vzorcev. Popoldne od 3 do 5: Oskrbovanje in gnojenje deteljnih

mešanic. Praktično razkazovanje deteljnih mešanic na šolskih njivah in v poskušališču. — Dne 28. maja. Dopoldne od 8 do 11: Naprava novih travnikov. Najbolj važne trave za posetev travnikov. Sestava različnih zmesi za travnike z ozirom na lastnosti zemlje, lege in podnebja. Dobava potrebnega semena. Čistota in kaljivost travniških semen. Množina potrebnega semena. Vrednost zgotovljenih travniških zmesi, ki se dobivajo v semenski trgovini. Vrednost senenega drobu (sempirja). Popoldne od 3 do 5: Priprava zemlje za travniško setev. Setev in oskrbovanje novih travnikov. Poprava slabo uspelih setev. Gnojenje travnikov. Zboljšanje starih in opešanih travnikov. Praktično razkazovanje šolskih travnikov, naravnih in umetnih (nasajenih) in travniških zmesi v poskušališču.

Pridelovanje krme na Grmu. Kmetijska šola na Grmu je od vsega pričetka polagala največjo važnost na pridelovanje krme in jo je polagoma močno razširila. Ko se je zavod na Grmu osnoval, je imela šola 16 ha njiv, 8 ha travnikov in 2.75 ha pašnika, skupaj 26.75 ha njiv in travščine. Danes ima šola 10 ha njiv in 16.75 ha travnikov. Iz njiv se je napravilo nanovo 6 ha travnikov, dočim se je pašnik z dobrim obdelovanjem in z gnojenjem izpremenil tudi v travnik. Prvotno razmerje med njivami in travniki se je torej močno izpremenilo in se danes skoraj še enkrat toliko krme prideluje kakor prej. Pa tudi na njivah se je pridelovanje krme močno razširilo, kajti od 10 ha njiv so odločeni 4 ha za pridelovanje detelje, in sicer 2 ha za pridelovanje lucerne in 2 ha za pridelovanje deteljne mešanice. Vsega skupaj je torej 20.75 ha odločenih za pridelovanje krme in le 6 ha za pridelovanje žita in korenjstva. Temu intenzivnemu pridelovanju krme je pripisati, da se je tudi živinoreja na zavodu močno povzdignila.

Pridelki krme in živinoreja na Grmu. Kmetijska šola na Grmu je pridelala pred desetimi leti povprek po 800 metr. centov krme na leto; danes je pridelala 1200 metr. centov, torej za 400 metr. stotov več. Pripisati je to razširjenemu pridelovanju krme in porabi umetnih gnojil. Pred porabo umetnih gnojil so dajali travniki po 35 do 40 metr. centov sena na 1 ha, danes ga dajejo po 45 do 50 metr. centov. Na 1 ha se prideluje povprek po 10 metr. centov več krme. Ker se gnoji za tri leta, znaša večji pridelek 30 metr. stotov. Če računamo 1 metr. cent samo po 5 kron, znaša večja vrednost 150 K, in ker znašajo stroški gnojenja 100 K, se pokaže kosmatega dobička 50 K pri 1 ha. Priderek detelje znaša povprek po 100 metr. centov na 1 ha. Ves pridelek znaša potemtakem na 16.75 ha travniške zemlje okroglo 800 metr. stotov sena, in na 4 ha njiv 400 metr. centov detelje, skupaj 1200 metr. centov. Vsled tako pomnoženega pridelovanja krme se je tudi živinoreja povzdignila. Šola redi danes 22 glav goveje živine v skupni vrednosti 8560 K. Pred desetimi leti je znašala vrednost živine 5500 K. Število živine bi se pa še lahko povečalo, če bi bilo več prostora v hlevu, ki je sedaj poln. Danes potrebuje šola za vso svojo govejo živino, in če se upoštevajo še konji, okroglo 1000 metr. centov krme, tako da preostaja krme na leto okoli 200 metr. centov, ki se mora prodati. Ker ima šola skupaj 26.75 ha njiv in travnikov, pride na eno glavo velike živine 1.21 ha, in če se upoštevajo še konji, 1.11 ha zemlje kar kaže, da je živinoreja na zavodu za naše razmere prav intenzivna.

Važno za konjerejce na Dolenjskem. Konjerejski odsek namerava v Št. Jerneju ali v okolici napraviti tekališče (skupen pašnik) za žrebeta. Konjerejci se pozivajo, da se najknešeje do 1. junija t. l. pri konjerejskem odseku v Ljubljani zglase, koliko žrebet namerava vsak na ta skupni pašnik poslati. Pogoji se izvedo pri konjerejskem odseku v Ljubljani.

Razstava konj na Dunaju. Od 18. do 26. maja t. l. bo na Dunaju razstava konj za vso Avstrijo. Konje je prigrasiti do 4. maja razstavnemu odboru VI. sekcije (konjerejski oddelek), Dunaj, I. Schaufliergasse 6. Ker bo ta razstava zelo zanimiva, bi bilo prav, če bi si jo kolikor mogoče konjerejcev ogledalo.

**** Vsa zaloga družbene modre galice je pošla,** in ker pri sedanjih izredno visokih cenah modre galice ne kaže več naročati, družba ne sprejema več naročil nanjo.

Družbene vesti.

**** Semena domače detelje in lucerne ter pesnega semena** družba to pomlad ne bo več imela v zalogi, zato prosimo gg. ude, naj teh semen ne naročajo več.

**** Tomasove žindre** do jeseni ni več dobiti, zato družba preneha do tja z oddajo tega umetnega gnojila.

**** Trtne škropilnice** ima družba kakor prejšnja leta tudi letos v zalogi, in sicer tri vrste: Navadne škropilnice, „Korona“, po 20 K; škropilnice najnovejše sestave, „Hero“, pri katerih se da izsneti sesalnica, po 30 K in škropilnice za sadno drevje ter visoke latnike „tirolske sestave“ po 35 K. Te cene veljajo z zabojem vred. Opozarjamo, da so vse trtne škropilnice z bakreno posodo letos v ceni silno poskočile, ker je bakor za $\frac{1}{2}$ dražji kakor lansko leto. Naša družba je kupila trtne škropilnice že meseca julija lanskega leta, zato ima še nižje lanske cene, ki jih bo pa mogla le toliko časa zdrževati, dokler bo kaj kupljene zaloge; zaradi tega prosimo ude, da se podvzajajo z naročili.

**** Semenski krompir** oddaja družba kakor običajno, in sicer svoj pridelek od izvornih vrst, kakor oneidovec, zborovec in prof. dr. Nielsen. Cena krompirju je 7 K za 100 kg z vrečami vred. Oddaja se le v vrečah po 50 kg.

**** Plemenske prasiče** velike bele angleške pasme bo družba oddajala spomladi pod pogoji, ki so označeni v razglasu med uradnimi vestmi te številke.

**** Zmleto žveplo proti plesnobi** na trtah ima družba v zalogi le v najnižji kakovosti in je vsled tega nekoliko dražje, se ga zato $\frac{1}{4}$ manj porabi in je jačje v svojem učinku. To „ventilirano“ žvepleno moko oddaja družba po 18 K 100 kg, in sicer v vrečah po 50 kg. Podružnice, ki skupno naroče žvepleno moko, je dobe voznine prosto, kakor modro galico.

**** Lanene tropine,** ki so najboljša močna krma za živino in skoraj nenadomestna pri vzreji mlade govedí, ima družba vso zimo v zalogi ter jih oddaja po 19 K 100 kg z vrečami vred. Te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

**** Umetna gnojila** ima kmetijska družba sedaj naslednja v zalogi:

Rudninski superfosfat po 7 K 75 h 100 kg z vrečo vred.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kaljevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kaljeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kostno moko po 28 h za kilogramski odstotek fosforove kisline. Režijski stroški se posebej zaračunajo. Vreča se ne računa.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg z vrečo vred.
Óilski soliter po 35 K 100 kg z vrečo vred v množinah najmanj po 100 kg. V manjših množinah velja 1 kg 40 h.

**** Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi po 12 K in trekarje po 5 K. Oboje služi da se napenjanje govedí hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli da je ni mogoče molsti. — Mlečna cev se porine skoz sesek v vime ter se potem vime stiska in tlači, da vse mleko odteče. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Razglas

o oddaji plemenskih prasičkov jorkširske (velike bele angleške) pasme.

Podpisani odbor bo oddajal, kakor doslej, plemenske mladice jorkširskega prasičjega plemena pod nastopnimi pogoji:

1. Prasički se oddajajo po 10 in tudi več tednov stari, in sicer kakršne starosti se dobe.

2. Cene prasičkom so za potovico nižje kakor jih plačuje družba.

3. Oddajajo se ali sami mrjaščeki ali pa svinjica z mrjaščekom vred.

4. Kdor prasiče dobi, se mora pismeno zavezati:

a) da jih obdrži za pleme, dokler bodo sposobni;

b) da naznani odboru, kadar jih neha imeti za pleme;

c) da bo pripuščal mrjasca tudi svinjam drugih gospodarjev.

Došle prošnje bo odbor reševal povrsti, kakor bodo dohajale, in sicer vselej takrat, kadar dobi takih plemenskih prasičkov, ki pa seveda niso vedno v zadostnem številu na razpolaganje.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. marca 1907.

Listnica uredništva.

I. P. v Ž. Dotično gnojilo je od neke praške tvornice. Cena je ista, ki jo ima tvornica v svojem ceniku. Če je cena prava, je zavisno od tega, ali ima gnojilo res naznanjeno množino redilnih snovi v sebi. Če tako mešano umetno gnojilo sami sestavite, Vas utegne manj stati.

F. Z. v S. Žganjetoč je dovoljen, kakor gostilna, le za natančno označeno hišo, oziroma prostor v njej, zato se sme prenesti v druge prostore le z dovoljenjem obrtne oblasti.

J. P. v Št. J. Steza, do ktere ima kdo služnostno pravico, se ne sme zapreti, četudi je kaka druga bližja steza na razpolaganje.

I. Š. v B. Mož, kot poglavar svoje družine, je zavezan poplačati le tisti dolg svoje žene, ki ga je naredila za svoje družinske potrebne reči, ki jih mož primerno svojemu stanu noče kupiti. Za dolgove, ki izvirajo iz potrate ali pijančevanja, pa mož nikakor ni plačnik. Če mož objavi ali trgovcem in gostilničarjem pove, da ne plačuje dolgov svoje žene, potem ni zavezan v nobenem slučaju katerikoli dolg poravnati.

J. D. v D. Nova hiša na meji se mora od sosedovega sveta toliko odmekniti, da bje kap še na svet tistega, čigaver je nova hiša. To velja seveda ne glede še na kakšne druge morda obstoječe pravice.

I. I. v A. Če imate hranjen denar ali hranilno knjižico koga drugega in Vi veste, da je ta komu kaj dolžan ter se zaradi pomanjkanja denarja ne more nad njim izvršiti rubežen, potem ste skrivni prepredenja rubežni in ste kazniv.

Brezimniku v Krškem. Zadevo smo preiskali in smo dognali, da je Vaše sumničenje neupravičeno, kajti naravnost od podružnice sta dobila modro galico samo dva revna neuda. Kdor se skriva za brezimnost, je vedno sumljiv; to se je tudi v tem slučaju skazalo.